

Raja mesti akur pada kefahaman tidak bertulis

UM

4 DEC 1990

②

PEPATAH Melayu berkata "kerana nila setitik, rosak susu sebelanga."

Kerana nila setitik maka Perhimpunan Agung UMNO kali ini terpaksa membahas usul Raja dan Perlembagaan.

Dalam sejarah UMNO selepas merdeka, soal - soal yang berkaitan dengan raja - raja tidak pernah dibahas. Sebabnya ialah sistem Raja Berperlembagaan dan Demokrasi Berparlimen tidak pernah dicabul oleh sesiapa.

Selama 33 tahun kita merdeka, sistem ini telah berjalan dengan baik. Walaupun ada krisis perlembagaan pada tahun 1983, masih juga UMNO tidak membahas perkara - perkara yang menyentuh raja - raja walaupun pada masa itu perasaan tidak senang didapati di dalam mahupun di luar Parti UMNO.

Oleh kerana kita membahas tajuk Raja dan Perlembagaan dalam konteks sistem Raja Berperlembagaan dan Demokrasi Berparlimen, amatlah penting kita faham dengan secukupnya makna Raja Berperlembagaan dan Demokrasi Berparlimen. Untuk ini kita harus rujuk ke sejarah negara kita untuk mendapat pedoman.

Negeri - negeri Melayu sebelum dijajah mengamalkan sistem feodal di mana hanya keluarga diraja dan pembesar - pembesar negeri sahaja yang terlibat dengan politik. Rakyat tidak mempunyai apa - apa peranan. Keadaan politik di negeri Melayu di zaman itu jarang stabil.

Usaha menjatuhkan raja - raja negeri Melayu berlaku sepanjang masa. Justeru itu negeri - negeri Melayu lemah dan rusuhan kerap berlaku, termasuk rusuhan oleh orang asing yang datang untuk mengaut kekayaan di negara ini.

Oleh sebab ini penjajah mudah campurtangan, mempengaruhi dan mengambil pemerintah. Memang benar British dijemput dan diterima melalui perjanjian tetapi apabila British masuk, mereka begitu berkuasa sehingga boleh menentukan siapa yang

naik takhta dan siapa yang tidak.

Raja terpaksa duduk di bawah telunjuk British terutama di negeri - negeri yang disekutukan. Namun British mengiktiraf bahawa negeri - negeri di Semenanjung, adalah negeri - negeri Melayu yang beraja, dan wilayah seperti Pulau Pinang, Melaka, Dinding dan Pangkor adalah sebahagian daripada negeri - negeri Melayu yang berkenaan.

Inilah kedudukan negeri - negeri Melayu dan raja - raja Melayu semasa Jepun menakluk Semenanjung Tanah Melayu. Di masa pemerintahan Jepun kedudukan raja - raja adalah samar - samar. Yang jelas ialah Jepun berkuasa penuh dalam semua perkara walaupun mereka membenarkan soal agama dan adat istiadat Melayu ditentukan oleh orang Melayu.

Harapan orang Melayu ialah apabila British balik, jika pun tidak memberi kemerdekaan, keadaan *status quo ante* iaitu keadaan sebelum Jepun menakluki negeri - negeri Melayu dikembalikan dengan pentadbiran diletak di bawah British sementara negeri - negeri Melayu diiktiraf sebagai negeri - negeri Melayu yang beraja dan bukan tanah takluk British secara langsung. Negeri - negeri Melayu adalah "British Protectorates," iaitu negeri yang dilindungi oleh British dan bukan colony British.

Malangnya apabila Perang Dunia Kedua tamat, pihak penjajah British merancang untuk menakluk secara langsung negeri - negeri Melayu dan menjadikannya colony British yang dinamakan Malayan Union.

Dalam rancangan Malayan Union ini raja - raja Melayu dikekalkan hanya sebagai ketua agama Islam dan adat istiadat Melayu. Pemerintahan Malayan Union akan diambil sepenuhnya oleh pihak British.

Dalam keadaan di mana raja tidak ada perhubungan sama sekali dengan rakyat dan rakyat pula tidak ada peranan dalam politik dan pemerintahan negeri - negeri Melayu, maka raja - raja Melayu tidak mempunyai tempat untuk bersandar atau untuk mendapat sokongan.

Justeru itu apabila MacMichael mengugut tidak akan mengiktiraf mana - mana raja yang tidak menandatangani penyerahan kuasa kepada British, raja - raja Melayu tidak mempunyai pilihan melainkan bersetuju dengan penyerahan negeri - negeri Melayu kepada kerajaan British.

Penyerahan ini mungkin tidak dapat dibatal jika rakyat Melayu tidak secara terbuka dan menyeluruh bangun dan dengan keras menentang British. Rakyat Melayu mahu supaya raja Melayu dikekalkan dan kedudukan orang Melayu sebagai warganegara tunggal di negeri - negeri Melayu diiktiraf oleh British.

Setelah orang Melayu mengadakan tunjuk perasaan secara besar - besaran di seluruh negeri - negeri Melayu dan di Pulau Pinang serta Melaka dan mengambil lain - lain tindakan, pihak British akhirnya terpaksa membatalkan rancangan menakluk secara langsung negeri - negeri Melayu.

Dengan itu Malayan Union digantikan dengan Persekutuan Tanah Melayu atau Federation of Malaya di mana kedudukan raja - raja berbalik semula seperti kepada keadaan sebelum Jepun melanggar Tanah Melayu. Mereka tidaklah terlibat secara langsung dengan pentadbiran yang diletak di bawah Majlis Perundangan atau Legislative Council dan Perusuhjaya Tinggi British mengetuai sebuah Executive Council yang berkuasa penuh.

Adalah jelas bahawa orang Melayu melalui UMNO telah berjuang untuk mengembalikan kedudukan raja - raja Melayu, yang telah hilang setelah ditandatangani perjanjian Malayan Union. Selepas dari itu kemerdekaan diperjuangkan oleh UMNO yang disokong oleh hampir semua orang Melayu.

Tanah Melayu yang merdeka yang diperjuangkan oleh UMNO dan orang Melayu adalah Tanah Melayu yang masih mengekalkan raja - raja. Tidak ada niat sama sekali bagi UMNO untuk menghapuskan sistem beraja. Yang diperjuangkan hanyalah bagaimana bagi mengekalkan raja - raja tanpa mengeneppikan demokrasi. Dengan itu maka dibentuklah sistem Raja Berperlembagaan dan Demokrasi Berparlimen.

Justeru itu semasa kita, UMNO menuntut kemerdekaan daripada British, kita telah mencapai kata sepakat dengan Duli - Duli Yang Maha Mulia Raja - Raja Melayu iaitu kita mengekalkan sistem beraja di Malaya (ketika itu) tetapi pemerintahan dikuasai oleh kerajaan yang dipilih oleh rakyat.

Sistem Raja Berperlembagaan British dijadikan contoh. Pemisahan raja daripada pemerintahan bertujuan memberi peranan kepada rakyat sendiri menentukan nasib mereka, iaitu menjadikan Malaya ne-

gara yang demokratik.

Pemerintahan oleh raja semestinya tidak boleh demokratik kerana raja tidak boleh ditukar. Sebaliknya pemerintahan yang diketuai oleh rakyat biasa yang dipilih melalui proses demokrasi boleh ditukar melalui proses yang sama.

Sudah tentu jika seorang rakyat yang dipilih menerajui kerajaan tidak menjalankan tugasnya dengan memuaskan atau melakukan apa - apa kesalahan, ia boleh disingkir atau didakwa di mahkamah. Pada kebiasaannya raja tidak boleh dihadapkan ke mahkamah dan tidak boleh disingkir. Dengan itu kerajaan oleh raja tetap akan menjadi kerajaan mutlak yang tidak demokratik.

Sebab itu sementara kita ingin mengekalkan sistem beraja, raja tidak boleh diberi kuasa eksekutif. Raja Berperlembagaan, seperti konsep British, tidak terlibat secara langsung dengan pemerintahan tetapi raja mempunyai peranan - peranan tertentu.

Dalam sistem Raja Berperlembagaan di Malaysia, raja bertindak atas nasihat ketua eksekutif, yang dipilih oleh rakyat, melainkan berkenaan dengan pembubaran Parlimen dan pemilihan ketua eksekutif itu sendiri, selain daripada perkara - perkara mengenai agama Islam dan adat.

Dalam pemilihan ketua eksekutif, raja tertakluk juga kepada pendirian wakil - wakil rakyat dalam Parlimen. Jika raja memilih seorang yang tidak mendapat sokongan majoriti wakil rakyat, ia mungkin dijatuhkan melalui undi tidak percaya. Justeru itu ketua eksekutif, sama ada Menteri Besar atau Perdana Menteri, mestilah terdiri daripada seorang wakil rakyat yang mendapat sokongan daripada majoriti wakil rakyat. Biasanya pucuk pimpinan parti yang mendapat majoriti dalam pilihanraya adalah orang yang lebih mungkin mendapat sokongan daripada majoriti wakil rakyat. Jika ia tidak dipilih dan seorang wakil rakyat yang lain dipilih oleh raja, walaupun ia telah mengangkat sumpah jawatan, ia akan jatuh apabila sahaja dewan bersidang dan undi tidak percaya dibuat.

Dengan perkataan lain walaupun raja boleh melantik ketua eksekutif kerajaan, perlantikan ini tertakluk kepada pendirian wakil - wakil rakyat yang dipilih dalam pilihanraya.

Beri kefahaman

Malaysia mempunyai perlembagaan bertulis dan berbagai - bagai undang - undang yang menjelaskan kedudukan raja - raja dan hak - hak rakyat. Tidak disebut secara khusus dalam perlembagaan bahawa Malaysia mengamalkan sistem Raja Berperlembagaan dan Demokrasi Berparlimen.

Tetapi peruntukan tertentu dalam perlembagaan dan undang - undang memberi kefahaman bahawa raja di Malaysia adalah Raja Berperlembagaan dan sistem pemerintahan adalah menurut sistem Demokrasi Berparlimen. Tidak ada sistem undang - undang di mana - mana negara yang begitu lengkap sehingga tiap pihak tahu apa yang boleh dan apa yang tidak boleh dibuat.

Jika - apa yang tidak dilarang secara khusus bermakna dibenar, maka raja dibenar berpolitik, bahkan mengundi dan menjadi wakil rakyat, Menteri Besar dan Perdana Menteri dalam sistem Demokrasi Berparlimen. Hanya yang ditegah dalam perlembagaan

~~secara khusus~~ raja tidak memegang jawatan yang bergaji dan berniaga.

Tetapi jika raja berpolitik dalam sistem demokrasi, maka raja mestilah sanggup dicabar dan digugur. Jika ini boleh dibuat maka raja sudah tidak menjadi raja lagi dalam ertikata biasa. Sebaliknya di Malaysia kita menerima dan ingin kekalkan raja yang tidak boleh disingkir oleh rakyat.

Dengan itu, walaupun tidak ada larangan khusus dalam undang - undang supaya raja tidak berpolitik, demi kesinambungan sistem beraja penyertaan raja dalam politik adalah bercanggah dengan Sistem Raja Berperlembagaan dan Demokrasi Berparlimen.

Kefahaman mengenai perkara ini oleh semua pihak amatlah penting. Pengetahuan Sistem Raja Berperlembagaan dan Demokrasi Berparlimen dan memerlukan semua pihak mematuhi kepada bukan sahaja undang - undang yang bertulis tetapi juga kefahaman tentang konsep, semangat dan tradisi yang tidak ditulis.

Soalnya ialah bagaimana dapat kita memperingati semua pihak akan betapa pentingnya perlembagaan, undang - undang, konsep, semangat dan tradisi dihormati.

Apakah ini boleh dibuat melalui saluran yang ada tanpa bukti yang jelas bahawa perkara ini benar - benar sudah sampai kepada tahap yang merbahaya dan nasihat perlu diberi.

Di dalam keadaan di mana teguran sukar dibuat, dan reaksi terhadap sesuatu yang menyimpang daripada aturan - peraturan tidak boleh ditunjuk dengan jelas, maka amat sukar bagi meyakinkan pihak berkenaan akan betapa seriusnya keadaan.

Mengikut Akta Hasutan 1948, sebarang tindakan atau ucapan yang mempunyai kecenderungan hasutan terhadap seorang raja boleh ditafsir sebagai hasutan.

Sama ada sesuatu itu mempunyai kecenderungan menghasut atau tidak, terpolung kepada mahkamah untuk membuat penilaian dan hukuman. Oleh kerana takut kepada tindakan undang - undang, maka perasaan kegelisahan mungkin dibendung dan tidak dinyatakan.

Oleh kerana tidak terdapat bukti yang jelas berkenaan kegelisahan yang melanda rakyat, maka perbuatan yang menimbulkan kegelisahan ini akan diteruskan dan mungkin meningkat. Dengan itu semakin lama semakin kuat perasaan kegelisahan sehingga ia meluap dan dengan tiba - tiba ia meletup. Pada ketika itu agak terlewat untuk menyekat gerakan keterlaluan. Inilah yang berlaku kepada beberapa masyarakat yang mengongkong pemikiran rakyat sehingga tiba - tiba tanpa apa - apa alamat pemberontakan berlaku.

Akta Hasutan juga melarang orang ramai daripada 'kecenderungan menghasut' bukan sahaja terhadap raja tetapi juga terhadap kerajaan. Tetapi kerajaan bersikap terbuka kepada teguran terhadapnya. ⁴

Kerajaan jarangkali mendakwa ke mahkamah sesiapa di bawah Akta Hasutan walaupun banyak dan kerapnya tuduhan dilempar terhadap kerajaan oleh individu, kumpulan dan media yang boleh menimbulkan perasaan benci di kalangan rakyat terhadap kerajaan iaitu mempunyai kecenderungan menghasut.

Tuduhan yang tidak berasas, kononnya kerajaan terlibat dengan rasuah, sudah tentu menyebabkan rakyat benci dan ingin menjatuhkan Kerajaan. Tetapi kerajaan yang ada sekarang tidak mengguna Akta Hasutan untuk menyelamatkan dirinya.

Hanya apabila tuduhan - tuduhan ini jelas akan mencetuskan rusuhan dan huru - hara, baharulah kerajaan yang ada sekarang ini mengambil tindakan.

Jelaslah bahawa walaupun kerajaan boleh menggunakan Akta Hasutan untuk menutup mulut dan membendung sebarang kegiatan yang boleh menimbulkan kebencian kepada kerajaan tetapi kerajaan enggan menggunakan Akta Hasutan untuk berbuat demikian.

Sebabnya ialah kerajaan perlu menyedari akan perasaan rakyat dan kritikan rakyat terhadapnya. Jika tidak ada langsung kritikan kepada kerajaan, maka apa juga kesalahan yang dibuat oleh kerajaan akan diteruskan. Dengan itu perasaan dan kebencian rakyat terhadap kerajaan akan meningkat sehingga pada satu hari ia tidak dapat dikawal lagi dan akan menyebabkan pemberontakan untuk menjatuhkan kerajaan.

Justeru itu walaupun ada Akta Hasutan, rakyat mestilah diberi kebebasan menegur dan teguran ini hendaklah dibuat dengan cara yang jelas. Jika hanya satu dua orang tertentu sahaja membuat teguran, ini mungkin dianggap sebagai pendapat mereka ini sahaja dan bukan pendapat rakyat umum.

Rakyat, dan sudah tentu ahli - ahli UMNO, mestilah diberi peluang untuk menyuarakan secara terbuka akan apa - apa yang terbuku di hati mereka tanpa disekat terlalu sangat oleh Akta Hasutan.

Dalam Perlembagaan Persekutuan dan undang - undang Malaysia, raja adalah bebas daripada tindakan undang - undang mengikut peruntukan berikut:

Artikel 181 (2)

"No proceedings whatsoever shall be brought in any court against the Ruler of a State in his personal capacity."

atau dalam bahasa Malaysia.

"Tiada apa - apa pembicaraan boleh dibawa dalam mana - mana mahkamah terhadap raja bagi sesuatu negeri atas sifat dirinya sendiri."

Namun ini tidak bermakna bahawa raja bebas membuat secara sesuka hati. Kebebasan itu juga terhad mengikut kefahaman yang tidak bertulis. Kebebasan tidak bermakna raja boleh mencuri atau membunuh atau melakukan berbagai - bagai jenayah yang ditegah bagi rakyat.

Apabila kebebasan daripada tindakan undang - undang diperuntukkan, kepercayaan ialah raja tidak akan sengaja dan secara keterlaluan melakukan sesuatu yang dilarang oleh undang - undang.

Mungkin sekali dua pelanggaran undang - undang dilakukan, masyarakat akan menutup mata. Tetapi jika dengan sengaja dan berkali - kali pencabulan undang - undang dibuat, masyarakat tidak akan menerimanya.

Kadang - kadang yang melakukan kesalahan bukan sahaja raja yang memerintah tetapi keluarga diraja. Oleh kerana menghormati raja, maka kerap kali kesalahan ini dibiarkan begitu sahaja.

Tetapi sikap yang ditunjukkan ini amatlah bahaya kerana perasaan yang dibangkitkan tidak dituju kepada anggota keluarga berkenaan sahaja tetapi juga kepada raja. Secara langsung imej raja terjejas.

Sedikit sebanyak raja mempunyai pengaruh. Ada sahaja orang yang ingin menggunakan pengaruh itu. Oleh itu jika ada sesiapa yang menegur raja demi memelihara kedudukan raja, ada pula orang yang akan cuba mengambil kesempatan untuk menumbulkan kebencian raja kepada orang yang menegur.

Dalam arena politik jika pihak yang bertanggungjawab menasihati raja cuba menegur raja, maka ini

mungkin digunakan oleh musuh politik yang mene-
gur untuk mendapat sokongan dan simpati raja
dengan tujuan menggunakan pengaruh raja dalam
arena politik.

Oleh kerana risiko ini, maka mereka yang harus
menasihati raja tidak memberi nasihat yang diperlu-
kan. Dengan ini raja tidak akan sedar tentang per-
asaan rakyat terhadap perbuatannya.

Sekali lagi ini boleh menyebabkan raja tidak
menghentikan perbuatan itu. Dengan itu, walaupun
Akta Hasutan dan adat menghalang rakyat dari ber-
tindak perasaan marah rakyat tetap akan meningkat.
Ini mungkin akhirnya membawa kepada tindakan
untuk menghapuskan Sistem Beraja.

Tujuan kita membahar secara terbuka tentang
pencabulan Sistem Raja Berperlembagaan dan De-
mokrasi Berparlimen di Kelantan bukanlah untuk
menukar Sistem Beraja di negeri itu atau untuk
mengadakan revolusi.

Niat dan tujuan kita ialah untuk memperingati
pihak tertentu, awal - awal lagi, akan penyeleweng-
an yang telah berlaku dan bahayanya penyeleweng-
an ini. Kita yakin jika tidak ditegur, maka pihak
berkenaan akan meneruskan perbuatannya dan ini
mungkin akan menyebabkan teguran yang lebih ke-
ras yang akan memburukkan suasana, atau ia mung-
kin akan menyebabkan tindakan oleh pihak - pihak
yang terkilan yang tidak boleh dibendung dengan
mudah.

Matlamat terakhir dan sebenar perbincangan kita ia-
lah untuk menyelamatkan Sistem Raja Berperlem-
bagaan di Malaysia. Perlembagaan dan undang -
undang sahaja tidak boleh menyelamatkan apa jua
sistem kerajaan di mana - mana jua. Yang boleh
menyelamatkan sesuatu sistem itu ialah hasil yang
baik yang datang daripada amalannya, dan sokongan
rakyat yang berterusan kepada sistem tersebut.